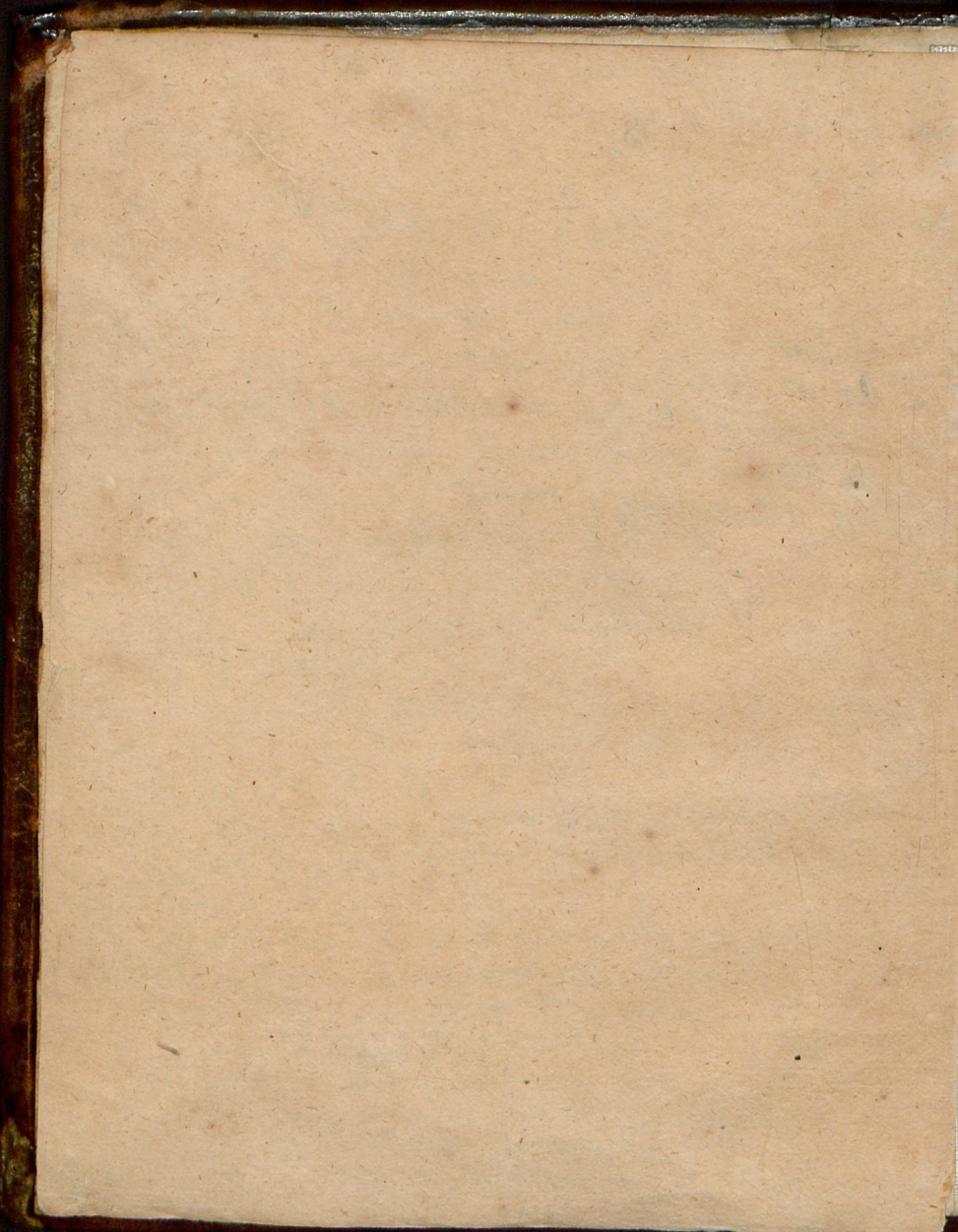

Hoc volumen continet

1. de Necessitate Physicæ in praxi medicæ.
2. Historia variolarum epidemicè grassantium.
3. de Frigiditatis fixæ mirabili efficacia.
4. de causis caloris naturalis et præternaturalis.
5. Natura morborum medicatrix mechanica.
6. Affectus hereditarii, illorumq. origo.
7. Historia febris malignæ epidemicæ petechiæ & Zunticæ.
8. Animus sanitatis & morborum faber.
9. De potentia ventorum in corpus humanum.
10. de mentis morbis.
11. de mercurio et Sialibz selectis.
12. de præcipuo studio praxi morbi.
13. Theses selectiores ex philosophiâ & medicâ.
14. De terebinthina.
15. de regimine prægnantium.
16. de pleuritide & peripneumonia.
17. de membris fractis.
18. de pulverum fornicationum usu & abusu.
19. de diarrhoea in febribus malignis salutari.
20. de remedii antidodontalgici.
21. de opiatorum noua & mechanica operandi ratio.
22. de podagra retrocedente in corpus.
23. Motus optima corporis medicina.
24. de morbo nigro Hippocratis.
25. Sacchari historia naturalis & medica.
26. de peregrinationibus sanitatis causa instituendis.
27. observationes prædixæ circa febres tertianæ.
28. de prudenti medicamentorum continuatione.

Xc. 32.

29. de conuersione morbi benigni in malignum.
30. de caryophyllis aromaticis
31. Aphorismi quidam practici.
32. Pulsum theoria & praxi
33. de opi correctione genuina & usu.
34. de morbis foetuum in utero materno.
35. de generatione diu morboforum in corpore
36. de morbis incongruis
37. Pullus gallinaceus in femina cachectica formatur
38. de atrophia.
39. de salubritate februum.

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Vilectissimo Filio,
Friderico Ernesto Hoffmanno
magnae Spei iuveni, medicinae
cultori, industriae
in incrementum Auditorum suorum
commendat et offert hunc librum

Auctor
Anno mdcclxxiii.
M. Majo.

20.

34

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-PRACTICA

De

MORBIS FOETUUM IN UTERO MATERNO,

Quam

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

FRIDERICO WILHELMO,

SERENISSIMO REGNI HÆREDE,

PRÆSIDE

FRIDERICO HOFFMANNO,

MEDICO REGIO ET PROFESSORE,

DN. PATRONO, PRÆCEPTORE ATQUE HOSPITE

suo ætatem pie colendo,

PRO DOCTORIS GRADU

publice defendet

D. Februar. MDCCII.

PHILIPPUS JACOBUS Düttel/

Nordlinga - Rherus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,

Litteris Christiani Henckelii, Acad. Typogr.

PROOEMIUM.

Am misera ac ærum-

noſa generis humani conditio eſt, ut non modo innumeris malis per vitam homines crucientur, verum etiam, ut intra carceres uterinos adhuc concludi ſœtus, antequam vitali hac aura fruantur, & lucem aſpiciant a malis atque agritudinibus non immuneſ ſunt; Ita nihil familiarius eſt, quam ut ſœtus in utero, ex gravi præſertim matris affectu, convulſionibus & inordinatis membrorum agitationibus, matre id abunde perſentiente, diſtorqueantur. Inſuper ipſa experientia addocet quotidiana, peculiariſus morbis eos in utero affligi, & afflictoſ in lucem prodire. Tanta vero matrum cum ſœtibus, quos, utero gerunt, eſt conſenſio, ut hi illis intime compatiantur, adeo, ut non modo, ad omnem gravem animi affectum matris, triftitiam & iram, tenera ſœtum fibrilla, in anomolotus concitentur, ſed quod magis eſt, a forti imaginatione eorum, quæ in ſenſus inciderunt, formatio partium plane impediatur, turbetur, ac vitietur, ſimileſque characteres ac imagines, quas mater in cerebrum recepit tennello infanti certis in partibus affricentur, ex quibus

A 2

abun-

abunde dilucescit, magnam esse sympathiam ac affinitatem matris cum foetu quoad partes spirituosas impetum facientes, five ipsam animam, ut loquuntur sensitivam. Similis quoque consensio manifesto deprehenditur, inter fluidas, humidas, ac solidas matris partes unde si ipsae conceperunt vitium, discrasiam, ipsi infantes mox in utero labem inde luunt, similibusque morbis afficiuntur, vel extra uterum degentes ad eosdem affectus, qui successu temporis sese exerunt dispositi sunt. Hæc omnia cum profundius paulo mecum meditatus fuerim, placuit speciminis inauguralis loco affectus hos morbosos, qui infantibus in utero familiares esse solent, recensere atque evolvere; præsertim cum hanc materiam speciali labore tractatam non dum mihi videre contigerit, spe innixus firmissima, fore, ut opus hoc, & labor, non sine utilitate, atque emolumento proximi cedere possit. Veniam autem facile impetrare potero, si in difficillima & ardua hac materia meæ cogitationes non statim ita sint comparatæ, ut successu temporis non limam, ac emendationem admittere debeant. Interea Deum T. O. M. devotis atque ardentibus invoco precibus, ut conatibus meis quos unice in ejus gloriam directos volo ex alto benedictionem & gratiam uberrimam aspirare velit.

§. I.

Priniceps autem nostra erit intentio, ex fide dignis authoribus & observationibus historias atque exempla afferre variorum morborum, quibus foetus in ipsius uteri ergastulo laborant, & afflicti fuerunt, quorum postea ortum ac causas specialius, quantum possibile est, inquirere & qua ratione in posterum averti possint exactius paulo perscrutati lubet. Primum

mum autem deprehendimus morbum variolarum, quo
 gravida corripitur saepius transire in ipsum foetum. Ita
Hildan. Cent. IV. Obs. 56. duo insinuat exempla foetus nempe
 masculini, item: foemini variolosorum, qui a matre tali
 morbo laborante, prodierunt similemque casum refert
Thom. Bartholin. Cent. IV. histor. 50. ubi Anno 1650. in Dania
 illud accidisse tradidit. *Forestus* quoque author fide di-
 gnus observavit *libros. Obs. 44. p. 196.* foetum a variolis non
 fuisse immunem. Ita etiam *Mællenbroccius in Miscell.*
Natur. Curios. Dec. I. An. I. p. 131. hanc dedit observationem;
 Generosi cujusdam Viri uxor, cum ante variolis laboras-
 set, filiam peperit vestigiis variolarum conspicuam. Un-
 de liquet ipsam adhuc in utero materno simul cum matre
 variolis fuisse affectam. *Miscell. Nat. Curios. Dec. II. An. VI.*
Obs. 61. hanc recensent historiam: Juvencula quaedam
 gravida, dum detenta esset variolis, enixa est foetum, in
 toto corpasculo variolis plenum. Plura evolvi possunt
 exempla in *Dec. I. AN. I. Obs. 53. it. Rhodii Cent. III. Obs.*
83. in Bartholini Cent. III. epistola 85. At vero illud non per-
 petuo contingere, ut mater variolosa infantem in utero
 talem quoque reddat, praclare ostendit *Borrichius in Act.*
Med. Hafniensibus vol. V. Obs. 75. adducens exemplum in-
 fantis qui sine variolis a matre, quae gravissime istis la-
 boravit, exclusus fuerit. Prout etiam foetum in claustrum
 materno haerentem variolis corripitur a matre ab iisdem im-
 muni *Job. Fernelli* testimonio in primis constat, qui *libro*
II. de abditis rerum causis Capit. 12. Saepè, inquit, depre-
 hensum, praegnantem maturos foetus edidisse hac lue per-
 fusos, quarum aliae nihil omnino foris, aliae non nisi, mul-
 tis post diebus in commoda senserunt, idque proprio suo
 exemplo *Francisc. Mauriceau lib. I. de morbis gravidarum*

cap. 2. comprobat. Morbillorum morbo infantes quoque in utero materno affligi identidem experientia comprobat. Ita Baronissa de K. ultimo imprægnationis mensē corripiebatur morbillis periculossimè, restituebatur quidem feliciter per convenientia auxilia, attamen fœtus, qui statim prodibat maculas rubras ostendebat, *vid. Dec. II. An. III. Obs. 97.*

§. II.

Majus adhuc & atrocius malum est, lues venerea quam ex corporibus gravidarum transfusam in fœtus legimus, qua de re consuli possunt *Dec. II. An. VI. Obs. 61. & Mons. Gervais Ucaz, vid. Problem Curieux XII. dans le nouveau traité de la maladie vénérienne.*

§. III.

Perquam familiaris quoque & communis morbus est ipsis fœtibus cum matre Icterus, quem puerum in utero matris contraxisse *Panorolus Pentecost. IV. Obs. 44. p. 137. recenset Curiosa est observatio 57. Kerckringii*, quam narrat hoc modo: mater ictero laborans, octavo gravitationis mensē peperit mortuum puerum, sed ita flavum, ut de cera factus non partus humanus videretur, sic inquit eum potestatis meæ factum seco, pro sanguine humor fellis instar flavum reperio, eumque diligenter, lagena exceptum servo, ad ossa ut perventum, ea sic erant, eodem humore, eodem colore flavo imbuta, ut si non ipse secuissem corpusculum, illud mihi, atque arte tinctum fuisse putarim. Est penes me etiamnum plena isto sanguine lagena est sceleton ipsius pueri, non minus rara sui compositione, quã colore isto visendum vix credes fucum abesse nisi sinceritatem meam ex aliis, quæ hic narro, & in Museo servata ostendo, comprobaveris *vid. Obs. 57.*

§. IV.

mensis huius, in quo natus est. §. IV. *inchoat arguunt mirabil*
 Quod attinet ad febres intermittentes, eæ ipsa quo-
 que si matres gravida illis laborant, in prolem transire so-
 lent, in hujus rei confirmationem meretur adduci egregi-
 us locus ex *Fernelio*, qui existat *Parb. lib. I. cap. XI.* si
 gravida medio gestationis tempore quartana febris affi-
 citur, partum edi qui diu postea quartana febris con-
 flabitur, atque si nono, ea mense Phrenitide prematur
 prolem gigni in pleuritidem proclivem, quemadmodum
 & ejus, cui abscessus ex octavo mense præruerat, filium
 in omnem vitam habuisse purulentas aures, unde intel-
 ligi potest, non modo prima conformatione ex semine,
 verum etiam toto gestationis tempore, tum ex mater-
 no sanguine tum ex aliis humoribus, atque alimentis
 morborum proclivitates in foetum contrahi: similem ob-
 servationem conspicies in *Dec. II. An. 5. Obs. 44.* femi-
 nam nempe cujusdam militis invaserat pertinax quar-
 tana altero statim mense, ultimis mensibus ante & post
 paroxysmum embryonem maxime inquietum, tremu-
 lum, & ab uno in aliud latus sese volutantem manifeste
 sensit, ut tristem sibimet ipsa prædiceret eventum, tan-
 dem superato eodem terribili paroxysmo circa decimam
 vespertinam peperit filiolum, quæ una eademque hora,
 una cum matre febre ista misere affligebatur, & teneri-
 mum corpusculum, septimam usque in septimanam,
 gravissimos hos sustinuit insultus. Talismodi exempli
 meminit quoque *Excell. Dn. Præses Patronus atque pro-
 motor studiorum nostrorum majorem in modum colendus,*
 qui ante 10. annos consulis primarii Ascaniensis uxorem
 gravidam quartana laborantem notavit, & remediis
 opem præstantissimam tulit, quæ filium enixa est, per
 lon-

longum tempus eadem febre correptum, illud autem observatione erat dignum, quod brevi post partum matrem deseruerit, Dan. *Puerarius e Geneva* recensente *Barthol. Cent. IV. Ep. 86. p. 488.* observatos a se infantes, qui in utero materno febricitarunt certissimis cum indicis, & quorum demortuorum totius corporis habitus maculis quibusdam rubris & lividis distincti fuerint. Meretur quoque adduci hęc historia, quam recenset *Gockelius Dec. II. An. VI. Obs. 151.* Fœmina quædam binos ante puerperium menses, tertiana exquisite laborans, curata vero justo tempore, puellam peperit cum cuticula pustulosa quam paulo post plenaria velut excoctio excepit, haud secus, ac si fervida aqua macerata esset, cuticula vero regenerata fuit medicamenti oleosis, in specie oleo lini tepesfacto.

§. V. Hydropicum quoque tumorem in fœtum ex vitio matris derivari posse, experientia testatum facit. Ira uxor gravida ex ingenti terrore propter incendium sibi molestissima urgetur, quam cerevisiæ secundariæ largiori potu abigere tentavit, decimo autem post die enixa est filiolum hydropicam, quæ medicamenti nihil, quam conferentibus paucis post diebus hydrope perit. Hydrocephalus, uti est affectus familiaris & quasi proprius infantibus, ita prostant exempla eum in utero jam radices suas sumfisse. Sic *Blancard. in Collect. Phys. Med. Cent. 1. Obs. 73. fol. 65.* se in septem mensium abortu inter duram ac piam matrem magnam aquæ sanguineæ latentem quantitatem animadvertisse memorat. *Baldwin. Rufæus de Extractione fœtus Cap. 23. Judæi 4. 1562.* se puerum quendam vidisse hydrocephalo laborantem scribit, cui

cui mortuo in lucem prodeunti caput toto corpore fuit
 gravius. Joh. Lechellius *Miscell. Curios. Dec. II. A. II. Obs.*
 178. exemplum habet pueri masculi, cui recens nato ca-
 put hydrocephalo obfidebatur, cujusque non multo post
 mortui cerebrum non excedebat calami scriptorii cras-
 sitiem, quo separato, loco ventriculorum offendisse se,
 ait, amplam quasi vesicam limpida & insipida aqua
 repletam, quantitate uncias 50. excedente.

§. VI.

Recensendum quoque est egregium exemplum
 de vesicæ calculo, qui in ipso infante intra uterum con-
 cretus fuit, ante viginti nempe & quod excurrit annos,
 Serenissimi Ducis Zeizensis Mauritii uxor ex renali cal-
 culo magnos subinde dolores perpeffa, peperit principif-
 sam quæ mox a partu atrociora tormina experta fuit præ-
 fertim in mictione, tertia septimana moriebatur, aper-
 to corpore in vesica inventus fuit calculus instar lapidis
 mali perfici majoris. Nullum hic dubium est, jam
 in utero, lapidem accepisse sua rudimenta ac principia,
 extra uterum enim, tam brevi temporis spatio tantæ
 magnitudinis lapis gigni vix poterat.

§. VII.

Nullus autem affectus familiarior solet esse proli in
 utero, quam epilepsia, utpote subinde experiuntur gra-
 vida, ad vehementem animi motum seu terrorem seu
 iram ingentes jactationes ac volutationes fœtus in ute-
 ro, ut sæpius ipsæ exinde deficere videantur, multo magis
 autem illud ipsum apparet, si mater quæ utero gerit,
 sævissimo hoc morbo corripitur. Memorabilis hinc est
 casus, quem insinuant *Miscell. Nat. Cur. Dec. I. A. III. Obs.*
 160. femina ultra quartum mensem gravida epilepsia

B

corri-

corripiebatur crebra, effluxit ei postea e pudendis albicans humor teterrimi odoris cum tumore totius, anxietate ingenti, inguinum doloribus, & summa virium prostratione; existimarunt foetum esse mortuum, mox autem motum foetus percepit aegra vehementissimum & simulac fuerunt propinata epileptica, convulsivum motum foetus sensit, tandem convulsa his graviter in paroxysmo peperit filium, & ab eo tempore, nec mater nec filius sensit insultus. Majorem adhuc considerationem mereretur observatio, quam allegatam habemus *Dec. II. A. VI. Obs. 15. Misc. Cur.* Foemina ultimis gestationis mensibus, de molesto admodum saepius reciprocante foetus motu conquerebatur, praesertim cum inde ita defatigaretur, ut non raro animi deliquis proxima, hic motus subsultorius suos quasi rythmos observans, quoties percipiebatur, toties matris abdomen percutiebat, singulis diebus ter ad minimum hunc paroxysmum illa sustinebat. Effectum tandem est medicamentis, a credinem obrudentibus, ut cessante motu hoc convulsivo, foetus absque violentia naturaliter sese moveret, sanusque aliquot post septimanas in lucem mitteretur.

§. IIX.

Ultimo loco memorandum etiam aliquid est de malo quod non adeo raro contingit quando nempe infantes in lucem eduntur intestinis, vel etiam visceribus extra naturalem abdominis cavitatem propendentibus, in abdomine circa umbilicum facta ruptura, tale quid ante 12. annos observavit Halberstadii in infante *Excell. Dn. Praeses*, qui nascebatur sine apertura ani, & sine distinctione sexus, magna autem moles intestinorum flavo obscuro colore tinctorum propendebat extra corpus, quae

quæ erat intestini coli portio, cum dimidia parte ilei, mirifice erant expansa, & succo fœtido, obscure nigricantis coloris referta tertio die moriebatur infans, baptismo prius accepto, Nomine ipsi dato **Gabe Gottes**. Similis casus ante aliquot annos Querfurti a Dn. Schaumburgo Practico & Physico ibi egregio animadversus est. *Blancard. lib. de morbis puerorum Obs. XI. lib. I. fol. 299.* meminit infantis, qui intestinis extra abdomen propendentibus natus erat. *Et Elzholzius de conceptione tubaria* ita scribit: fœmina primipara vivum enixa est puellum prope umbilicum in sinistro latere rotundo tumore, & capit infantile magnitudine multum superante deformatum. Ut vero appareret quid intus aleret tumor ille, apertio fuit concessa, ubi portionem magnam intestinorum inclusam deprehendimus. Copiosa flavescente aqua abdominis viscera cæterum naturaliter se habentia nec ulla labe deturbata, circumfluente. Innotuitque una cum peritoneo tendinosam illam musculorum abdominis partem quæ lineam albam constituit fuisse disruptam sicque per datam portam erumpentibus intestinis extensioni aptam cutis substantiam cessisse. Dantur etiam exempla, ubi a causa externa & violenta fœtibus in utero læsio quædam ac vitium accedere potest, maxime in conformatione partium solidarum. Ita historias legere licet, ubi infantes pronati fuere cum umbilicali hernia, sive potius ejus prominentia, quæ nihil aliud solet esse, quam umbilicalis funiculi maxima dilataio, nam aperto hoc illico in conspectum venit peritoneum. Vitium tale evenire potest, si gestationis tempore lapsa fuerit mater, vel ventrem duro corpori ad-

B₁₂ hoc loco adhibenda sunt exempla

moverit qua de re legi meretur. *Sealp. part. vander Wiel Cent.*

II. Obsf. 23.

§. IX.

Restat jam, ut etiam hoc loco quaedam recensamus exempla, quibus corroborari ac demonstrari possit, perversum ac concitatum Spirituum animalium motum per graves animi affectus infigne damnum & atrociam Symptomata inferre posse foetibus. Sicuti autem nullus perniciosior generi humano affectus & praesertim gravidis, quam terror ita etiam ultra modum infestus solet esse tenerrimis in utero foetibus, *Itain Miscell. Curios. Dec. II. A. X. Obsf. 81.* Sommerus recenset historiam ubi mater sexto mense praegnans, gravissimo terrore percussa omnibus viribus destituebatur, & omnis foetus motus per viginti quatuor dies disperebat ut inter propriarum virium extremam jacturam de vita foetus actum esse mater indubie crederet. Interim continua analepticorum interna & externa applicatione, post tres septimanas foetus tremore quodam intercalari animulam superesse adhuc docebat, & semper cum matris anxio dolore, post haec successive veri foetus motus redibant. Memoratu quoque digna est *Obsf. 83. Dec. I. A. II. Miscell.* Conjux nempe circa initium noni mensis inopinato metu percellitur propter incendium in urbe, dum illa ab eo temporis momento male se habere cepit, motumque infantis per triduum nullum sensit, sequentibus vero diebus admodum debilem, variis usurpatis roborantibus octavo die peperit filium bihorium tantum viventem, cujus totum sinistrum latus a capite usque ad calcem colore flammeo conspiciendum erat. Recensenda hoc loco etiam est *Obsf. 61. Dec. I. A. II.* dum
nempe

nempe gravida partu jam instante & valde confiernata, ut in liphthymiam incideret, paucis diebus elapsis filium curvis manibus ac pedibus enixa est.

§. X.

Tandem etiam animam specificè per varias ideas objectorum externorum & fortem impressionem matris characterisatam similes effectus & stupenda phænomena in infantibus producere res est in foro Medico notissima, & nolumus in talismodi exemplis numerosissimis recensendis prolixiores esse, sed potius candidum lectorem remittimus *ad Marci Marci a Kronland lib. 1. idearum operatricium Cap. IV. Saxii Gammarologiam Curiosam lib. II. Cap. IV. p. 596. ad Thom. Fienum de viribus imaginationis. Sebrad. Disp. de viribus imaginationis maternæ in fœtum, it. Harderi Apiarium p. 340. ad. A. I. Dec. III. Miscell. Obs. 117. it. Stalpart vander Wieh. Cent. II. Obs. 36. de Nervis maternis.*

§. XI.

Variaè superius adductæ ægritudines & affectiones, quibus conflitantur fœtus in utero materno, ita sunt comparatæ, ut exactissimam consensionem atque harmoniam & communicationem matris cum fœtu addoceant. Utpote tota formatio, nutritio, vita, ac sanitas, infantis in utero dependet a vita & sanitate matris; sine matris enim arctissima unione progigni ac produci nunquam poterit fœtus. Tanta autem est communio, ut anima matris cum anima fœtus conspiret, & nullum dubium est, quod sensationes, perceptiones, ac passiones in matris anima excitatæ transeant quoque in ipsum infantem, sicuti id perversæ phantasiæ effectus luculenter loquuntur, consentit quoque motus spirituum seu fluidi tenuissimi nervei in matre cum motu spirituum in infante,

feu similis spirituum motus matris efficitur in infantibus, quod liquidissime conspicitur in motibus convulsivis, irregularibus Spirituum agitationibus ministerio affectuum animi, qui in omnibus similes sunt in ipsis infantibus. Quocirca eo minus dubium erit, quod motus & circulatio sanguinis ejusque temperies ac crasis in matre exacte quoque correspondeat cum sanguinis motu temperie in infantibus, adeo ut si hic temperatus placide & æquabiliter moveatur, talis circulatio & motio quoque in ipsis foetibus deprehendatur & vice versa si intemperies subest, si motu agitur sanguis irregulari morbofo, eundem quoque teneri in utero infantes experiantur.

§. XII.

Quis tamen hic facile perspiciet, quicquid vitii in motu ac crasi contraxerint spiritus ac humores in matre, id gravius perferre infantes, adeo ut quod illis præsentaneam noxam non infert, hisce maximum damnum, ac læsionem affricet. Quod etiam manifestissimum apparet in vehementi ac firma impressione ac phantasia matris, quæ tenellis fibrillis ac staminibus suam determinatam motus efficaciam imprimit, minime autem partibus matris robustioribus ac validioribus. Unde etiam familiare est a terrore incommodum mox accedere infanti, quale quid matres in tanto gradu non percipiunt. Sed propositi nostri ratio postulabit paulo accuratius consensionem illam matris cum foetu, inquirere ac indagare.

§. XIII.

Primum autem pro certo ac comperto habendum est, sicuti omne animal: ita etiam præstantissimum omnium hominem progigni ex solido principio, nempe vesicula

cula membranacea , cui tenuissimus lymphaticus , spiritu-
 sus liquor inclusus est , & vocatur ovulum femininum , in quo omnia lineamenta ac rudimenta animalis
 compendio præexistunt , quæ tandem expansivo similis
 materiæ genitalis motu intestino fecundata , succi nutri-
 tii debito accessu evolvuntur ac visibilia redduntur.
 Equidem diversissimæ inter Eruditos de abstruso & a sensu
 remotissimo formationis negotio profant sententiæ.
 Quæ quoniam tantum probabilitate nituntur , inter se , ut
 cum iis rebus accidit , non exacte conveniunt , minime au-
 tem has omnes adducere & examinare nostrum propo-
 situm est , per paucis non possumus non comminisci eo-
 rum sententiam nobis minime arridere , qui existimant
 in ovario Evæ totum genus humanum delituisse : neque
 nobis concipiendam esse recentiorum quorundam opi-
 nionem , quasi Deus corpuscula innumera organica , quæ
 servire possint propagationi vegetabilium & animalium ,
 in prima creatione produxisset stupenda exiguitate dona-
 ta , & hinc inde in fluidis natate sicque in corpora reci-
 pi. Non enim perspicere possum , quomodo conciliari
 cum hisce hypothesibus possit , quod infantes non tantum
 lineamentis & partium conformatione valde similes pa-
 rentibus generentur , sed & dispositionem ad similes mor-
 bos , inclinationes , vitia , & virtutes acquirant & postea ,
 quod maximè , sola phantasia matris evertere , immutare ,
 & deturbare possit totum formationis negotium , etiam
 in infante , jam aliquot menses adulto & vitali : multo mi-
 nus autem nobis persuadere possumus , quod productio
 prima organicorum horum corporum ex principio fluat
 interno , notitia , intellectu , intentione prædita , quod
 secundum has spirituales affectiones dirigat ac moveat

ma-

materiam, quoniam secundum nostra principia hæ affectiones sunt tantum propriæ substantiis immaterialibus & libere agentibus, non autem corporeis & ex necessitate quadam suas operationes edentibus: tacemus quod ratio, intellectus, ac voluntas per se nullum jus quoddam habeat seu directionis, seu immediatæ motionis in corpora sed saltim eam potentiam seu potius imperium limitatum ex singulari beneplacito ad certos actus tantum homini a Deo sit concessum. Statuimus ergo animam, quæ format corpus, quæ illud conservat, quæ varias ac específicas motiones in ipso efficit, esse fluidum tenuissimum in actulo motu existens, quod veteribus ætheris ac ignis nomine venit, hoc non ut in crasfiore mechanismo simplices, tantum ab agentibus externis recipit motuum impressiones, & ex his facit reactiones, sed ut tenuissimum, innumerabiles específicas secundum numerum & ordinem impressiones ab organicis creaturis a Deo in creatione prima constructis recipit, retinet, & secundum hos motus organicos & regulares commoveret & disponit aptam præsentem materiam. Hæ sunt nostræ rationales cogitationes, & si quis meliores afferre poterit, nobis nemo nisi iniquus Censor vitio vertet, si illas deserimus, & alias amplectamur quod omnes ingenui viri semper in physicis & probabilibus fecerunt. Ex hoc principio facillime deducemus, quæ ratione & morbosa partium dispositiones, fluidorum temperies vitia, inclinationes transfundantur in liberos verum etiam, quo pacto motus in anima affvefacti vel firmissime ab objectis externis in sensoriis impressi potentiam agendi certas in materiæ partes, retineant. Hæc omnia autem fieri mechanice, id est, physice, naturaliter, & ex quadam necessitatis lege

in corporeis substantiis, libere ac aperte dicimus ac profite-
temur.

§. XIV.

In ovulo autem fœcundato, corpus organicum in-
fantis, ut ut exilissima mole latet, ulterius nempe exten-
dendum, evolvendum, atque visibile reddendum. Nam
exiguitas corporis ordini atque organica partium con-
formationi nihil derogat. Videmus id manifesto in mi-
nimis infectis, v. g. acaro, qui non nisi oculo armato ex-
acte conspici potest: in quo tamen & musculos & canales,
cavitates, humores, ac spiritus, summo artificio ac ordi-
ne compositos esse nemo physicorum facile in dubium
vocabit. Quin imo in primorum mensium abortibus
observare saepe numero licuit embryones instar formi-
cæ natantes in crySTALLINA lympha, vesicula conclusa, qua-
lem observationem perelegantem notavit *Cl. Bergerus in*
Lib. de Natura humana. p. 468. Ante omnia itaque opus est,
ut augeatur hoc organum extensione, & continua succi
nutritii, blandi, gelatinosi, lymphatici accessione. Hujus
autem copia a matre subministratur, adeo, ut non secus,
ac aliæ matris partes, totum infantile corpus succo alibili,
& quidem delibatissimo, nutriatur. Ingens quidem ad-
huc viget inter physiologos controversia, qua ratione &
quibus viis humor ille alibilis matris communicerur cum
ipso fœtu, ubi alii & quidem veteres mediantibus vasis
umbilicalibus ex placenta transferri istum succum ad cor-
pus fœtus asseverarunt. Deinceps surrexerunt alii, qui
non tantum per umbilicum sed per os nutriri infantem
humore intra amnium collecto, profitebantur. Recen-
tiores autem ex quibus primum nominandus *Stalpart.*
wan der Wiel repudiata veterum de nutritione fœtus per
C umbi-

umbilicum sententia, unice contendit, foetum nutriri & crescere succo tantummodo sumto per os. Temporis autem ac instituti ratio hic non permittit exactam trutinam praesentis argumenti instituere: nihilominus non possumus non fateri, admodum dubiam nobis apparere nutritionem solummodo per os, quoniam in ipsa membrana chorii ac amnii accuratissime inspecta nulla vascula arteriosa vel venosa, aut alia conspiciuntur, hinc qua ratione succus possit hic advehi penetrare non possumus. Accedit maxime illud, quod provida natura, in elaborando secundinarum corpore primo tempore sit admodum occupata, ut non incrementum singulare foetus animadvertatur, antequam placenta uteri insignis molis fuerit utero annexa.

§. XV.

Statuendum itaque potius esse existimamus, Placentam eum in finem maxime esse formatam, ut recipiat ex osculis arteriarum & glandulosa Uteri substantia lymphaticum probe digestum alibilem succum, eumque, si non detur alia via, per poros venularum ab extra introspectantes cum sanguine foetus intime misceat ac uniat. Praeter hunc usum alium adhuc Placentae uterinae assignamus, qui in eo consistit, ut vicem gerat Pulmonum, non ut sanguis refrigeretur & ventiletur, sed ut transeundo per capillaria innumera vasa, attritione intima facta exacte, quoad sua principia misceatur sicque tenuis, fluidus, spirituosus ac calidus evadat, utpote pulmonum usum non refrigerare sanguinem uti veteres statuerunt, sed spiritualescentiam ipsi conferre à Praestantissimis Viris, Sylvio, Maurocordato, Charleton, Borello, Schwammerdamio Bohnio probe notatum est. Nam
fi ac-

fi accurate perspicimus placentæ substantiam & structuram, ex meris membranaceis cellulis & innumeris vasorum ramificationibus affabre conflata est, & quoniam paucis vel plane nullis sanguis pulmonum vasa intrat, necesse fuit, ut in illud viscus, illorum vices gerens, derivaretur sanguis, ubi tamen non negandum, quod simul ibi foetidi & lymphatici succi accessione per glandulas ac poros communicati ad vitam & nutritionem sustentandam imbutus redeat ad tenellum infantem. Merito autem talem usum Placentæ negamus, qualem nonnulli asserunt, existimantes aëreas partes, per eam sanguini inspirari, quibus certè non opus fuit, cum humores, subtili aëris elastici portione jam subactos & retentos à matre recipiat infans. Caterum tamen non inficiabimur, non impossibile esse ultimis imprimis mensibus, succum quandam, qui continetur intra Cavum Amnii & variam habens originem, qua de re consuli potest Bohni in Circulo anatomico, in patentiore oris, œsophagi & Ventriculi cavitatem impelli & per totum Corpus sic distribui, nã per os aliquid humoris ab extra in intestina ingeri copia succorum, quæ observata fuit in superius memorato infante, qui clausa alvo & urethra intestinisque extra abdomen propendentibus natus fuit, perspicere licet, utrum non ad nutriendum Corpus specificè ut opinamur destinatus sit.

§. XVI.

Ex dictis illis facile colligitur, magnam intercedere consensionem matri cum foetu, ratione hujus nutritionis, cujus materiam infans recipit à Matre. Quamvis enim non immediate sanguis maternus per arteriosos vel venosos canales ex matre derivetur ad Corpus foetus

neque spiritus animales seu fluidum nerveum immediate & directe feratur ex matre ad infantem, nihilominus cum succus ille, quo alitur, & extenditur & vitalis fit infans, delibatissima & defœcatisima sanguinis materni portio ac quasi quinta essentia fit spirituum animalium copia sufficienter perfusa, nam non crudum non indigestum, non actuositatis expers esse debet, illud quod nutrit, sed optimum subtile, depuratum spirituofum ac temperatum, unde ratione hujus succi fit illa maxima consensus matris cum fœtu, non saltem in rebus corporeis, sed in immaterialibus ac specificis motionibus, nisi enim in succo illo alibili, qui per placentam fœtui committitur, insit fluidum elasticum animale, quod in cerebro ac nervis maxime subsistit, non possemus causas atque ortus ducere ac derivare passionum atque pathematum, quæ sunt ex terrore, ira, matris in ipsis fœtibus, neque phantasiæ matris effectus in infantibus utero conclusis deducere ac explicare. Equidem nõ diffitemur, harum rerum explanationem, quo ad τὸ διότι, admodum esse difficilem, quoniam hæres a sensibus alienissimæ, & subtilissimi mechanismi sunt, hinc temerarium hic esset pro simplici & nuda veritate, meditationes hac de re venditare, & usque ad extremum vitæ halitum defendere, sed sufficiat si non tale aliquid statuamus, quod sano conceptui refragetur quod non misceat principia inter se, & tollat spiritus frictæ sic dicti, & corporis summe necessarias differentias.

Statuimus itaque secundum ductum Excell. Dn. Præsidis, cujus informationi fidelissimæ omnia studia nostra debemus, animam, quæ format, movet & conservat corpus in animantibus tenuissimam esse fluidam sub-

stan-

stantiam motus agitatisimi. Omnes autem vires cuiusvis substantiæ creatæ immateriales sunt, id est, ipsi effectus, qui fluunt ex creaturis in alias creaturas non sunt materiales, non extensi, satis tamen activi, adeo, ut non nisi immateriali ratione concipi queant: & sicuti crassum corpus vim alterius immaterialem in motu recipit, & secundum hanc reagit, id est, novum motum inchoat: ita quo tenuiora & fluidiora sunt corpora, eo magis sunt apta, ab aliis corporibus innumeras impresiones in se recipere, propagare, uti id manifesto videmus in vorricibus luminosis, sonoris, qui ex instanti per aerem & ætherem ferri solent; qui ni etiam exinde colligendum erit talem mobilissimam substantiam. Veteribus igneam dictam in fibrillis cerebri ac nervorum existentem, in numerabiles impresiones motuum ab objectis externis in variis sensoris recipere, & secundum has, positis omnibus requisitis, ordinatos & determinatos motus efficere. Et quemadmodum in fluidissimis corporibus excitati motus id est, luminosi, pernicissime transfunduntur ac propagantur per magnum spatium, ita etiam motus suscitati in anima seu fluido mobilissimo per totum corpus penetrant, imaginem & impresionem specificam efficiunt, quale quid percipimus in animi affectibus totum corpus alterantibus, ita etiam nullum dubium, specificatas, & quasi sigillatas in certa figura ac magnitudine vires has motrices immateriales per totum abripi corpus non sine operatione & activitate, nisi valde sit resistens mobilis materia. Et hac ratione explicari debet radiatio illa spirituum, qua Cartesius exponere solet phantasia effectus, hinc perspicuum erit ad effectus istos stupendos, qui per phantasia accidunt infantibus deducendos, non opus esse ut advoce-

mus hic in subsidium proprietates ac potentias spiritibus
 strictè sic dictis competentes, nempe intellectum, in-
 tentionem, directionem ac notitiam.

§. XVIII. Morbi autem, qui ex humoribus seu materno san-
 guine & sero oriuntur, non aliam agnoscunt originem,
 quam succum nutritium matris, quo fœtus nueritur à
 temperie ac indole sua blanda debitaque mixtione de-
 flectentem, quod si enim vitales matris fluores impuri
 sunt, variis excrementitiis salinis & sulphureis sordibus
 viscidis deturpati, quod fit ex vitio diætæ, circulatione
 debiliore, & excrementorum secretionem in matre impe-
 dita, non potest aliter fieri, quin succus nutritius infan-
 tis similis naturæ ac indolis fiat, eosdemque imo gra-
 viores effectos morbosos in infante, quam in matre pro-
 ducat.

§. XIX. Sed ut paulo specialius progrediamur in explican-
 dis ac enodandis affectuum infantum in utero causis ac
 ortu, operæ pretium esse existimamus. Primum quod
 attinet ad morbum variolarum hic infantes in utero
 facile corripere potest, si mater eodem laborat; etenim
 a sale tenui, sulphureo, caustico a massa humorum &
 sanguinis, quin imo a partium solidarum, quibus im-
 plicitum diu latuit, nexu ac involucri liberato origi-
 nem suam ducit; quod vehiculo lymphæ per totum
 corpus distribuitur, & spasmodicas contractiones, anxie-
 tates, irregulares sanguinis & spirituum motiones effi-
 cit, donec relaxata præsertim cute vigore motus mul-
 culorum præsertim cordis ad habitum corporis
 propellatur, idem causticum principium, mediante
 lym-

lymp̄ha communicatur quoque ex facili ipsi fœtui, in- que eo similes commotiones morbosas excitare aptum est, donec etiam vigore cordis intrinsecò relegetur ad relaxatam infantis cutem. Eodem modo morbillorum morbus qui ex simili elemento mitioris tamen acrimonia fit pronascitur, & vitium præcipue in sero ac lympha complectitur. Multo magis autem putredinosa ingens destructio lymphae ac sanguinis in lue venerea & accumulatio multarum salino acrium causticarum partium infesta ac exitialis erit tenellis infantibus.

§. XX.

Quartanam ex matre transire in fœtum curiosè superioribus observationibus notatum fuit. Nam febrem maxime intermittentem esse irregularem spirituum commotionem, & fibrillarum musculosarum spasmodicam præsertim in principio, externi habitus corporis constrictionem, quam postea citatus ac vehemens motus cordis & arteriarum & consequenter progressivus motus sanguinis velocior, plane tamen in æqualis sub vigore morbi & æstu subsequitur, id quod symptomata ac phænomena satis testantur, notissimū est. Revertitur autem hic motus per periodos & quidem quarto die, quoniã materia febrilis procul dubio causticæ acris salino sulphureæ indolis ad spasmos spiritus stimulantis activitas, quæ in certa quantitate ac qualitate antequam motum inordinatum in spiritus inchoare queat, consistere debet, ad vigorem & statum illum requisitum propter sanguinem valde viscidum, qualis solet esse in quartanis non prius pervenire & efficaciam nocentem exerere potest, quam die quarto. Ex quibus jure meritoque concludimus, cum similis sanguinis & succorum visci-

vifcida intemperies quartanae nutritrix & sustentatrix in infantibus deprehendatur non fecus ac in matre, nec non principium illud materiale sulphureae acris indolis, quod ex transpirationis impeditae, vel excretionum prohibito officio generatur tali ratione communicari etiam cum ipso infante. Unde ratio in promptu erit, quare infans in lucem editus diu adhuc feбри hac corripi possit.

§. XXI.

Qua ratione autem Icterus matris in infantem derivetur res adhuc facilior conceptu est. Tinctura enim bilis flava, sulphurea non infanguine sed in lympha ac sero conspicitur, jam si firmiter supponamus non sanguine sed succo lymphatico nutriri foetum in utero, necesse est ut flava haec Tinctura a lympha non tam facile rursus separanda, amandetur etiam ad ipsum infantem, ejusque corpus simili colore afficiat. *Amatus Lusitanus surationum medicarum Cent. V. fol. 71.* refert; mulierem quandam ab epoto medicamento, cui admixtus crocus erat, duas puellas coloris lutei peperisse. Experimentum etiam fecit *Cl. Herdot.* Cani gestanti in utero alimenta croco copiose condita offerens, catelli erant de nigro ad albedinem variegati coloris, excepta abdominis regione, hinc inde sese volutantes, in quibus albidiores cutis particulae, plenarie croceo colore tinctae fuerant.

§. XXII.

Cachecticas & hydropicas gravidas foetus in lucem edere oedimatoso tumore turgidos observationes supra adductae loquuntur. Ratio etiam hujus rei facilis videtur, etenim hydrops ex spirituscentiae defectu, circula-

culatione sanguinis & consequenter transpiratione impedita, & glandulorum viscerum infarctu a seri copia, nascitur. Qualis autem sanguis & lympa matris, & qualis spirituum constitutio, quale robur partium, talis etiam spirituum, humorum, ac solidorum partium dispositio ac status erit, in ipso infante & consequenter similis ad morbos proclivitas. Ex hisce quoque non difficilis explicatio est, quare calculosa concreciones in vesica, quibus affigitur mater, in infantibus etiam recens natis, deprehendantur, utpote ex sero, tartareis, terreis, salibus ad coagulationem aptissimis, impragnato, in substantia renali, vel vesica laesa promptissime calculi generantur, tale serum tartareum ad infantem transire & similes effectus edere posse, res omnis dubitationis experta est.

§. XXIII.
Epileptici insultus & omnes spirituum inordinatae commotiones spasmos, & convulsiones hinc inde in partibus dispositis efficientes, lubentissime ex matre proficiscuntur in infantem, motus enim facilius penetrat, quam qualitas vitiosae materiae; Unde quotidiana ad docet experientia ad omnes animi commotiones, & nervosi generis pathemata vehementia debilitari & affici ultra modum infantes, & quamvis nervi non pertingant ad ipsum infantem, fluidum tamen illud elasticum actuosissimum quod in nervis existit, transit in succum alibilem & sic cum infante communicatur; Si enim lac & salivam ingreditur illud fluidum, quidni etiam in succum corporis nostri puriorem, subtiliorem transibit; jam autem morsus animalium rabidorum, ira percitorum, luculenter hoc comprobatur, spiritus communicationem

D

tionem

tionem habere cum saliva, & terror nutricis qui sæpe numero sugentibus infantibus læthalis est clarissime, demonstrat a commercio spirituum ipsum lac non esse immune.

§. XXIV.

Dari etiam casus experientia abunde docet, ubi gravidæ laborant ex vehementi morbo fœtusque edunt vitales & primo intuitu sanos, qui tamen brevi post graviter ægrotant & moriuntur. Ita proxime talem nobis historiam communicavit *Excellent. Du. Lichtenbanus Archiater Saxonicus, Patronus atque Fautor noster majorem in modum colendus*, referens illustrem matronam partui jam proximam correptam fuisse variolis tunc temporis epidemice grassantibus, quæ die ab invasione tertia præsentē enormissima hæmorrhagia enixa est fœtum vivum quidem, & nullis maculis conspurcatum, qui tamen sexta post nativitatem die, convulsionibus moriebatur, sphacelo in visceribus hinc inde apparente. Non potest enim aliter fieri, quin matris succi vitales conspurcati similem characterem sanguini fœtus impriant: qui autem non illico successive tamen virulentiam suam prodit.

§. XXV.

Ultimo loco subjungenda quædam sunt circa signa, ex quibus judicium formare licet, fœtum in utero esse imbecillum seu morbosum & audiendus hac in re primo omnium est *Hippocrates* qui *Sect. V. Aphor. 52.* scribit. *Mulieri utero gerenti, si lac fluat e mammis copiose, fœtum imbecillum significat. Si vero firmæ solidæque mammæ fuerint, valentiorē conceptionem indicant.* Hic canon non destituitur suo ratiocinio & experientia quoque corroboratur,

tur, nempe si gravidæ ultimis mensibus præter morem solitum magnum affluxum lactis sentiant ad mammas, indicium est non tanta in abundantia amplius sanguinem cum succo fluere in uterum, sed ex quadam causa præter naturali vasa uterina compressa, constricta esse, ut hac ratione intercipiatur illius affluxus. Hinc necesse est ut impetus copiosi sanguinis ad mammas seu corpora flaccida distensibilia deriveretur; Unde materia spirituum & alimenti infantibus subtracta, necessario debent fieri imbecilliores. Ex adverso etiam si mammæ ingravida nimis fuerint extenuatæ indicium etiam est fœtus imbecillioris & intermorituri, sicuti id in subsequenti *Aphorismo* magnus *noster Hipp.* præclare confitetur: nam si mammæ, quæ alioquin a motu fœtus ad extremum usque gestationis tempus, a lactis copia, solidæ esse debent, non sensim pedetentim, sed subito extenuentur, indicium maximum oportere subesse causam & vehementem mutationem in sanguinis & spirituum motu præcessisse, dum vel ipse in aliis partibus stagnat, inflammationem parit vel ob defectum spirituum & virium, chylus non generatur, vel ad mammas vehitur; uno verbo omnes extenuationes gravidarum subitæ periculi non sunt expertes. Quod etiam innuit laudatissimus *Hippocr. Aph. ss. ejusd. Sect.* dum inquit, quæ gestantes uterum febribus corripuntur aut vehementer sine evidente causa extenuantur, eâ diffuculter cum periculo pariunt aut abortientes periclitantur. Nam extenuatio illa non leve vitium in sanguine, & robur destructum indicat ubi enim cacochymia est, ibi non potest consistere virium robur: quando cunque autem corpus matris vitiosis humoribus abundat, vel

intestinus calidus depascens humidum motus in sanguine custoditur, fieri non poterit quin mater & foetus sit imbecillior quandoque autem accidit, quod mulieres gravidæ extenuentur, quia foetus nimium consumit alimoniam matris; Unde etiam non sine ratione scribit *Hippocr.* quod tales foeminae cum periculo pariant, quia, causæ necessariae ad partum facile tolluntur, ut sunt robur matris, viæ aperta, molles, ac lubrica.

§. XXVI.

Præterea vel excessivus vel deficiens motus infantis in utero, signum est certissimum vel morborum vel imbecillis foetus. Motus enim plane languidus vel nullus si percipitur, extremam debilitatem significat, qui ex imminuto affluxu boni succi ex matre, & defectu spiritus vitalis in sanguine nascitur; Si autem nimiae vehementes observantur commotiones & jactationes membrorum infantis in utero, infallibile indicium est, convulsionibus agitari tenera membra.

§. XXVII.

Postremo ea consideranda quoque veniunt, quæ magna facultate pollent foetum morbosum in utero efficiendi. Ex omnibus autem hic obtinet principatum aer, & quidem tempestas aeris præsertim in hyeme nimis humida, austrina, succedente vere sicco & aquilonio; magna considerationis hæc de re est *Apb. XIII. c. 7. II. Hippocr.* Si hyems, inquit austrina & admodum pluviosa fuerit, ver autem siccum & aquilonium mulieres, quibus vere imminet partus, ex quacunque causa abortiunt atque si pariunt, imbecilles aut morbosos partus edunt: Ita ut vel ipsi statim intereant vel tenues, vel valetudinarii vivant. Ratio nempe hæc est, quando hyems flacti-

flatibus meridianis, austro nimirum Africo, Euro noto, & libonoto constat, & cœlum justo magis pluviosum, transpiratio & circulatio sanguinis in gravidis, quæ ordinario plethoricæ sunt, languidior & depressior est, tali vero ratione, copiosi, pituitosi, crudi in corpore generantur humores, qui accedente aere frigidiori, ventis, aspero Boreali ex ambitu & cortice corporis ad interiora ipsumque uterum magis trudentur, & urgentur. Unde dum nimiam relaxationem uteri, infarctum & sanguinis impeditum motum causantur, non modo causam præbent abortus, sed & infirmum & morbosum reddunt infantem. Aeris itaque tempestates in culpa sunt, ut fœtus reddantur morbofi, & ut certum anni tempus noxium ac fimesum, quibusdam prægnantibus sit. Egregie hoc insinuat *Thom. Barthol. Hist. Anatom. Cent. III. Hist. 59.* Primis anni 1654. inquit, mensibus fatis calidis, post æstatem æstuantem Hassniæ plerisque prægnantibus male cessit graviditas calidioris cœli vitio. Petchiis enim plurimæ occubuerunt, & gravidarum periculum securam pestilentiam præfagebat. Infectus certe & intemperie quacunq; vitatus aer a matre attractus facillime tenellum fœtum vel in utero enecat, suffocat, vel si robustior, ut inquinatum sibi que noxium aerem fugiat, ante statum tempus expellit. Hinc alia prægnantes eadem hyeme primis mensibus abortierunt, aliqua postremis, magno propriæ vitæ discrimine, alia petchiis infectæ, una cum fœtu exspirant, alia epilepsia convulsæ, quæ sine intermissione miseram comprehendens paucarum horarum spatio e medio sustulit.

Secundo loco & ciborum assumptio, excessus vel defectus sive nimia fatietas & abstinencia, matrem & fœtum ad morbos disponere solet. Nimia enim alimentorum copia, gravidis semper infalubris, quæ sua natura ad statum plethoricum & cacochymicum inclinant. Succorum enim copia non rite subigi, circulari, & a superfluis evacuari potest. Unde impurus alibilis succus nascitur, qui totum nutritionis negotium in fœtu pervertit. Nimia autem abstinencia, vel inedia, subtrahendo spiritibus & corpori necessarium pabulum, non potest non esse fœtibus summe exitialis; meretur hic adduci, quod *Johann. Meursius* Vir Clariss. *lib. 1. de urbe Leidensi Cap. XII. p. 88.* ingentem famem, qua istius urbis incolæ tempore obsidionis Hispanicæ afflicti fuerunt, latius describit, & inter alia hæc refert: Ægrotantibus & puerperis, quæ lactarunt, in dies singulos buccellatum ad quartantem libræ ad pensum, nonnullis in ipso utero fœtus inedia extinctus & abortum multæ fecerunt. Ante omnia acidorum usum esse noxium annotarunt Medici, *Garmann. A. II. Dec. I. Obs. 149.* fructus horrei & crudi penitus ab usu excludantur. Infantes enim nasci exinde solent laborantes defluxionibus catharralibus, narium obstructione, anxia respiratione, ut de vita periclitentur, qua de re vide *Miscell. Chr. Dec. II. A. X. Obs. 83.*

§. XXIX.

Affectus animi immoderatos & intempestivos, quod concernit, quantum innoceant corporibus humanis, & imprimis tenellis matrum fœtibus, judicari facillime poterit. Instanti enim hi ipsi labem inferunt fœtibus, & nulla causa solennior est, & celerius abortum procurare so-

re solet, quam vehemens terror, & diuturnus moeror, an-
gor, & tristitia.

§. XXX.

Hiscæ jam discussis e re fore judico, quædam addere
ex Therapeutico fonte, quibus tam Matriquam foetui in-
firmo succurrere possimus. Non autem nostri propo-
siti est, curam specialem cujusvis affectus, quo gravida la-
borat, texere vel commendare, sed saltem eo nostra tendit
intentio, qua ratione foetus imbecillitas averti, & si ea
præsens sit, emendari possit. Primo omnium itaque
moderationem & mediocritatem in sex rerum non natu-
ralium usu, commendatissimam sibi habeat gravida, &
occasiones affectuum & Phantasmatum omnimodo ac
studio eviret, sique sanguine abundans est, necesse est ut
Plethora & Cacoehymia avertatur circa medium gesta-
tionis tempus per debitam venæsectionem, quæ solet in-
tempestivam foetus expulsionem præcavere; Alvus quo-
que quotidie respondeat, eaque ad suum officium revo-
canda ope clysteris emollientis, sive leniori Rhabarba-
rino passulato assumpto pharmaco.

§. XXX.

Denique studeat maxime omnium virium confer-
vationi, cui fini ex fonte pharmaceutico inserviunt, analep-
tica, mitiora aromatica, Carminativa, balsamica Essent.
Ambraë, si ferri potest, cum Balsamo Vitæ *Excellent. Dn.*
Præsid. & Spirit. Nitri mixta; Item pulveres ex C. C.
præparat: Coralliis, Unicornu animali, Ebore; Exter-
ne Aquæ Vitæ, Ungariæ, Balsam. Spirit. Apoplect. regioni
Abdominis sunt applicandi. Si vero convulsionibus
videtur Infans in Utero agitari, Aq. Antispasmod.
ex florib. Pulvis Marchion. specificum Cephalicum
Michael

Michael. Mixture simplex, propinanda erunt. In univ-
 versum autem tenendum, ab omnibus fortioribus pur-
 gantibus, sudoriferis, medicamentis calidioribus, Opiatis,
 penitus abstinendum esse, quocumque etiam affectu la-
 boret gravida; Sed potius blande ac temperate semper
 agendum erit, ne damnum ac noxam inde contrahat in-
 fans in Utero. Sed hæc circa hanc materiam sufficiant.
 DEO vero T. O. M. grates persolvo immortales, pro
 concessis corporis & animi viribus sicuti in toto studio-
 rum meorum Cursu, ita in hujus potissimum dissertatio-
 nis labore, illumque porro supplicibus invoco precibus,
 ut velit studia mea semper ita dirigere, ut in illius
 gloriam proximique incrementum
 cedant.

F I N I S.

CL. DN. CANDIDATO

S. P. D.

PRÆSES.

Duo sunt, quæ maxime versentur ante oculos docen-
 tis alterum est doctrinæ firmitas, alterum in profiten-
 do candor; iis enim in rebus quæ ad salutem mortalium
 directe spectant, certe non ambiguis ludendum est opi-
 nionibus, sed firmitas ac soliditas sectanda, a qua non facili
 negotio quis se pariatum dimoveri. In his itaque tantum
 ea, quæ sensu, quæ experientia, quæ praxi comperta, ex-
 plorata, & ratiocinio solido demonstrata ac roborata sunt
 fideliter tradat atq; proponat. In rebus autem à sensu remo-
 rissimis si quis ad probabile pervenerit, teste Aristotele, ab-
 sonum

sonum tunc nihil dicit. Alterum est animi candor, ut nempe compendiosam ac facilem veri viam ac tramitem sine proluxa ambage, sine quaestu turpi ostendat discipulis & commodum suum, ac gloriam posteriorem ducat discipulorum bono ac utilitate. Candidus etiam sit, ut non saltem sua laudet & magnificiat, sed & bene meritos qui iuvare desideria quoque discipulorum possunt, commendet. Deinceps quoque ingenuitatem in eo exhibeat ut quandoque sententiam suam re vel ab ipso vel ab aliis melius explorata, corrigat, emendet, politiore reddat, tot praestantissimorum Virorum praesentibus exemplis, id quod nullus sapiens cuidam vitio vertet, praesertim in rebus physicis ubi dies diem docet in Medicis, ubi Ars longa & vita brevis, maxime, si tangat non tam res, quam rerum explicationem. Mirifice mihi semper hac in re placuit pulcher locus *Celse*, dum pagina 546. scribit; *Levia ingenia quia nihil habent, nihil sibi detrahunt. Magna ingenio multaque nihilominus habituro, convenit etiam simplex veri erroris confessio praecipue in eo ministerio, quod utilitatis causa posteris traditur, ne qui decipiantur eadem ratione, qua quis ante deceptus est.* Ab hisce officiis, quae genuinum docentem decent, me non alienum adhuc fuisse, quod citra laudem tamen dictum, boni & docti juvenes testabuntur. Praeterea duo identidem requiro a meis auditoribus, alterum est industria, alterum mens grata, utpote sine strenuo & arduo labore, sine assiduitate, sine discendi ingenti ardore, nihil solidi nihil firmi ex scientiis in animum penetrat, ibi retinetur & rursus expromitur. Diligentia Auditorum est, quae ipsos doctores stimulat, inflammat, & gaudio afficit, si videant, non irritum, non frustraneum esse, ac fore ipsorum laborem ac curam. Gratam quoque desidero

E

dero

dero mentem, non tam re, quam voluntate præstandam, ut nempe memores ac grati sint beneficiorum quibus fundamentum perpetuæ ipsorum felicitatis ponitur. Hinc omni occasione devinctum & venerabilem animum ostendant, non autem turpi oblivione, negligentia, vel animi perversitate, fluxilitate, benefacta compensent. Plures ex meis possem non fucata laude afficere, qui diligenter hæc observarunt, ante omnia autem Tu nominandus es Cl. Candidate, qui quam diu apud nos vixisti, grati & diligentissimi Auditoris nullum in Te officium passus es desiderari. Tu magna industria, imitanda modestia & præclaris aliis virtutibus ac dotibus, aditum ad nostram benevolentiam quærivisti & ex facili quoq; obtinuisti. Quod ad studia tua, tam in Theoria quam praxi insignes fecisti profectus. Et cum tuum mirificū ardorē ad praxin diligenter exploratum habuerim, Te non sine tuo fructu, ad talia exercitia, protit res ruit, usus sum. Alias tuas tam animi quā corporis dotes, cum satis notæ sint, nolui eas prolixius recensere. Nihil autem restat, quam ut Patriæ & bono publico uberes multosque fructus a te pollicear, Deum altissimum precans, ut omnis gratiæ ac felicitatis cumulo præclara tuæcepta ulterius juvare, augere & Patronorum præsidiiis promovere clementissime velit. Vale.

Wird Tugend und Verstand sich einen Sitz
 genommen ;
 Wo unverdrossner Fleiß bey der Be-
 gierde wohnt /
 Da muß gewißlich auch bald hohe Wür-
 de kommen /
 Denn Tugend wird verehrt und Fleiß wird wohl
 belohnt ;

Diß

Diß wird bey ihm erfüllt / Hr. Düttel seine Proben
So er der klugen Welt bißhero dargethan /
Die haben ihn nunmehr mit hohen Ruhm erhoben /
Er nißt den Doctor-Hut iest wohlverdienet an ;
Nunmehr kann er sich recht inniglich erfreuen
Er kann vergnüget seyn ; Denn wer in diesem
Stück

Wie Er belohnet wird / dem kann sein Fleiß nicht
reuen.

Ich freue mich mit ihm und wünsche tausend
Glück.

Dieses schrieb dem Herrn Doctoran-
do, als seinem bißhero gewesenem
werthgeschätzten Herrn Contu-
bernali und Freund in Eil

Georg. Theod. Bartholdus,
Med. Lic. & Prof. Anatom. & Botan. in
Academia Giessenf. designatus.

Shält sich die Natur stets in gewissen Grän-
zen /

Und läßt an keinem Ort nichts vor der Zeit
geschehn.

Was Wunder / das wir dann niemahlen vor dem
Lenzen

Die angenehme Zier der schönsten Blüthe sehn :
Daß niema! in der Welt dergleichen Zeit gewesen /
Da vor dem Sommer noch die Erndte sich ge-
nabt : Was

Was Wunder/ daß wir erst alsdann die Früchte lesen /

Nachdem der spate Herbst sich eingefunden hat.
So wolt Herr Düttel auch nichts vor der Zeit
beginnen;

Das Altdorf kan davon nebst Jena Zeuge seyn.
Drum laßt Ihn ietzt sein Fleiß ein rühmlich End ge-
winnen /

Und Halle bringet Ihm den besten Vortheil ein.
Es mußte dieses erst zur Zeitigung gelangen /

So der gelehrten Welt Er heut vor Augen legt.
Es mag gleich wer da will mit Mißgeburt prangen:
Genug/ daß Er die Art niemal bey sich gehegt.
GOTT laß Ihn künfftig hin noch vielen Seegen
spühren;

So wird Er seines Wunschs vollkommenlich ge-
wehrt;

So wird Er iede Cur auch so bedächtlich führen /
Und als ein kluger Arzt von iederman verehrt.

Dieses setzte dem Herrn Candidaten als
seinemhochwerthen Herrn Better / in
Eile glückwünschend bey

Joh. Daniel Haake.

Ua 1659

ULB Halle

3

004 187 067

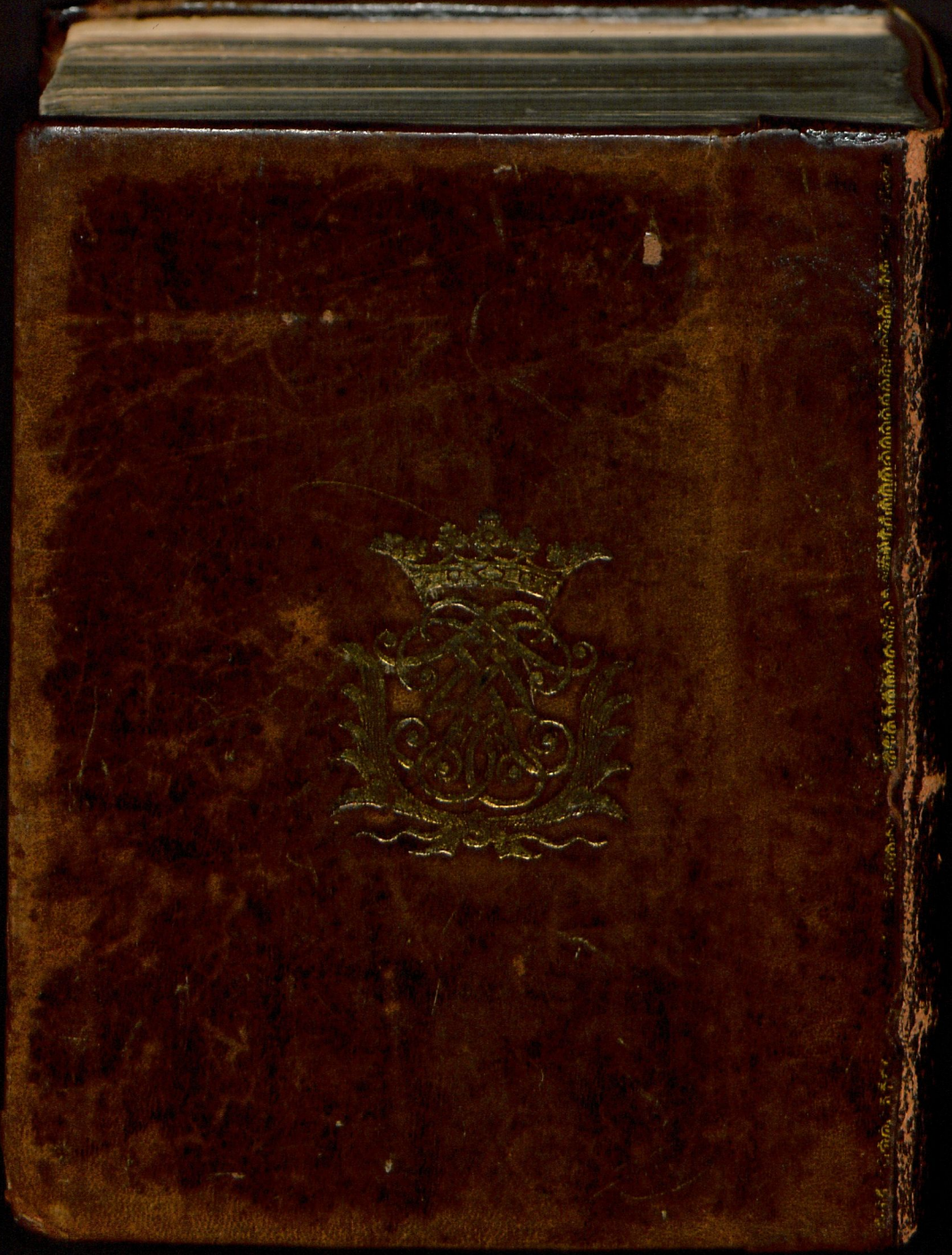

Nur für den Lesesaal

Retros V

1017
1018

20

34

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-PRACTICA
De

MORBIS FOETUUM IN UTERO MATERNO,

Quam
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
FRIDERICO WILHELMO,
SERENISSIMO REGNI HÆREDE,

PRÆSIDE
FRIDERICO HOFFMANNO,
MEDICO REGIO ET PROFESSORE,
*DN. PATRONO, PRÆCEPTORE ATQUE HOSPITE
suo atatem pie colendo,*

PRO DOCTORIS GRADU

publice defendet
D. Februar. MDCCII.

PHILIPPUS JACOBUS Düttel
Nordlinga - Rhetus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
Litteris Christiani Henckelii, Acad. Typogr.